מדינת ישראל

משרדי הממשלה

234

סכום פגישה: משתתפים השר אוזן, השר גלילי, יחיאל אדמוני,
מ.קנטור, אשר, א. עזריהו 30/12/74 י.מ

הנושא: שטחים באזור סמירי

מ. קנטור הבהיר כי מחמת מצב המים ברצועה, עלול הקידוח בנקז התחופי באזור סמירי, לעורר את ההיבט המדיני של הנושא.

הוא אינו מתנגד לבצוע הקידוח, אך מציע לבחינה את שאלת ההתישבות היהודית באזור.

י. אדמוני הבהיר כי בהתיעצות בין הגורמים השונים, (המרומקול ר"ב) היתה דעה משותפת כי לעשר השנים הבאות יספיקו המים גם לערבים וגם לסמירי

כמו כן נציב המים הסיר התנגדותו לקידוח.

השרים אוזן וגלילי מזרו ושכמו בחיוב את בצוע הנקז התחופי באזור סמירי.

רשם: א. עזריהו

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 19[illegible]

[illegible]

[illegible]

אגף המים,
תל-אביב, ג' כסלו תשל"ה
17 בנובמבר 1974

פתוח מפעלי מים ברצועת - עזה,
פתחת רעיח והערבה ?

מתוק: סכום דיון מיום 6 בנובמבר 1974

נוכחים: מקורות - ד"ר נ. ארד, י. עוביאס

תה"ל - ד. תלם, ח. גייסמן

הסוכה"י - ד. נחמיאס, ר. צמח, מ. עשת

1.4 נחל - קטיף (סומיירי)

קיטת תכנית התיישבותית מפורטת לגבי נחל - קטיף. יידרשו כ- 2 מיליון מ"ק מים לשנה.

ניתן להפיק מנקז דרום - הרצועה כמות שבין 3 ל-5 מליון מ"ק לשנה; וזאת באמצעות שרשרת קדוחים מדיר - בלח דרומה, כ- 1 ק"מ מהחוף (כל קדוח לכ- 150,000 מ"ק לשנה; כ- 40 קדוחים).

כבר כיום קיים מחסור במי - שתיה ליישובים הערביים. 175 אלף תושבי דרום הרצועה יצטרכו בעוד כ- 10 שנים כ- 2 מיליון מ"ק לשנה.

תה"ל עובדת, עבור הממשל, על תכנית לאספקת מי- שתיה לערבים. המערכות מתוכננות לסוות יותר ארוך (מ- 10 שנים); ולוקחת בחשבון כמויות - מים גדולות יותר.

1.4.1. נראה של- 10 השנים הבאות יספיקו המים גם לערבים וגם לסומיירי.

תה"ל מציעה ש"מקורות" תפתח את כל קדוחי - הנקז; ותבנה מערכת כפולה; לאספקה לסומיירי; ובנפרד לערבים.

לפי תלם יש התנגדות שהמפעל יהיה בידי מקורות; וקיימות שתי הצעות:

א. מפעל שהממשל ינהל עבור הערבים;

ב. מפעל שיהיה בידי המועצות המקומיות.

1.4.2. אספקת מים לסומיירי

האפשרויות: לקדוח בנקז או לנסות לקדוח בקרבת נחל - קטיף, כ- 2 ק"מ מהחוף, במרחק של כק"מ אחד מהקדוח הקיים.

סוכם על הקדוח בקרבת נחל - קטיף.

בינתיים (15.11.74) הוסרה גם התנגדותו של נציב - המים, לבצוע הקדח; ויצאו לקדחו באמצע החודש הבא. (מכונת הקדוח היתה מוכנה לצאת לפני שבוע והועברה בינתיים למקום אחר).

2

ירושלים, כו' בכסלו תשל"ה
10 בדצמבר 1974

ההסתדרות הציונית/חטיבת ההתישבות

234

סכום דברים - מיום 29.10.74

הנדון: הספקת מים לקטע משדות אל-עריש ולצרכי צה"ל בסיני.

נוכחים: א. אוזן, שר החקלאות
השר י. גלילי
ח. מולכו, מקורות
ט. קנטור, תה"ל
א. וינר, תה"ל
ד. יוגב, המרכז לתכנון
י. אדמוני, הסוכנות
מ. עשת , הסוכנות

תמוצה: לנוכחים, מנחם קנטור.

1. קו משדות אל-עריש

א. מחליטים על הנחת קו בקוטר "14 - "10 בקטע משדות לאל-עריש.

ב. נקודת חלוף הקוטר תהיה בהתחברות ליישוב המוצע (טרם הוחלט על הקמתו) בחרובה.

ג. הקו יתוכנן כך שתאופשר העברת מים בכמות שנתית מכסימלית לקטרים הנדונים.

ד. עובי דופן הצנורות יקח בחשבון גם אפשרות העברת מים ישירה לג'בל ליבני.

ה. מוסדות צה"ל יבואו בדברים עם מקורות לגבי בצוע הקו.

ו. מקורות הפעל לקדום מידי של תכנון הקו.

2. תכנון מערכת המים לאיזור המתחה תביא בחשבון תכניות הפתוח וצריכת המים כדלהלן:

9 יישובים בסתחה רפיח	11.0	מ.מ/3שנה
יישוב בחרובה	1.0	"
יישוב נחל סיני	0.5	"
בדואים, כולל משק דהניה ומי שתיה	0.5	"
סה"כ	13.0	
צה"ל - אית'ם	1.0	"
צה"ל - צפון סיני	1.8	
מרכז אבשלום	1.0	
סה"כ	3.8	
	16.8	מ.מ/3שנה.

./.2

מקורות המים לכיסוי התצרוכת הנ"ל.

ממעל מבטחים (לפי החלטת השר ח. גבתי משנת 1969)	4.2	מ.מ/3שנה
מהנקז החופי	4.0	"
מים מליחים (במיהול)	1.0	"
מי חוות ייצור ופחות	2.7	"
סה"כ	11.9	"

כמויות המים האמורות תוכננו לאספקת מים ליישובים החקלאיים.

הבטחת אספקת מים ליישוב העירוני ולצה"ל מחייבת אספקת מלוא כמויות המים הדרושות מהמערכת הארצית.

3. <u>קידוח ביר תמדה</u>

ההצעה לציוד הקידוח לצרכי הספקת מים כעתודה, ללא התעלה, תסכם סופית בדיון נוסף שייערך בזמה מקורות עם מוסדות צה"ל.

4. <u>בצוע הנקז החופי בפתחת רפיח</u>

במסגרת תכניות הפיתוח לשנת 1974 ולשנת 1975 תפעל מקורות לקידום בצוע מפעל הנקז החופי בפתחת רפיח ובדקלה.

5. חברת מקורות תקח בחשבון בתוכניות הפתוח שלה ותבצע בהקדם את המתקנים הדרושים להבטחת העברת תוספת מים בקטע מבטחים שדות, כולל המתקנים להעברה מידית של מי חוות ייצור ופחות, ויתרת המים שיש להעביר לאיזור הפתחה בגמר בצוע הקטע הראשון בקו זוהר צאלים.

6. <u>נקז חופי דרדום רצועת עזה</u>

יעוד מי הנקז החופי בדרום הרצועה ידון בנפרד.

****

רשם: יחיאל אדמוני

E 234

234

לשכת שר החקלאות

יא' בטלו תשל"ד
25 בנובמבר 1974

לכבוד
אלוף ורדי
משרד הבטחון
תל - אביב

א.נ.,

בהשך לפנייתו של שר החקלאות אל שר הבטחון (תצלומי מצ"ב).
מצ"ב תצלום סכום דברים מישיבת המקורות בנושא: השמקת מים לקטע שדות - אל עריש ולמרבי צה"ל בסיני.

הנני להדגיש את נושא נקודת החלוף בחברת מקורות של "14 לקוטר של "10.

ב ב ר כ ה,

יצחר יובל
עוזר שר החקלאות

העתקים: השר גלילי.
חב' "מקורות".
מר מ. קנטור, נציב המים.

234

מקורות, חברת מים בע"מ	מס' : הוצאה : תאריך :		תיק	דף
סכום דברים	מיום : 29.10.74 מקום:		שם : חתימה :
הנדון : הספקת מים לקטע שדות אל-עריש ולצרכי צה"ל בסיני.	נוכחים א.אוזן - שר החקלאות השר גלילי ח. מולכו - מקורות ש. קנטור - " א. וינר - תה"ל ד. יוגב - המרכז לתכנון י. אדמוני- הסוכנות מ. עשת - הסוכנות		תפוצה לנוכחים, מנחם קנטור

1. קו שדות אל-עריש

א. מחליטים על הנחת קו בקוטר "14 - "10 בקטע משדות לאל-עריש.

ב. נקודת חלוף הקטר תהיה בהתחברות לישוב המוצע (טרם הוחלט על הקמתו) בחרובה.

ג. הקו יתכנן לאפשרות העברת מים בכמות שנתית מכסימלית לקטרים הנדונים.

ד. עובי דופן הצנורות יקח בחשבון גם אפשרות העברה ישירה לג'בל ליבני.

ה. מוסדות צה"ל יבואו בדברים עם מקורות לגבי בצוע הקו.

ו. מקורות תפעל לקדום מידי של תכנון הקו.

2. קדוח ביר תמדה

ההצעה לציוד הקדוח לצרכי הספקת מים כעתודה, ללא התפלה, תסכם סופית בדיון נוסף שייערך בזמנת מקורות עם מוסדות צה"ל.

3. תכנון ההתישבות בפתחת רפיח

שר החקלאות יפעיל הגורמים הנוגעים בדבר להכנת מסמך מסכם של המסגרת התיכנונית המוצעת לישובים בפתחת רפיח ובקטע בין שדות לאל-עריש.

4. בצוע הנקז החופי בפתחת רפיח

במסגרת תכניות הפיתוח לשנת 1974 ולשנת 1975 תפעל מקורות לקדום בצוע מפעל הנקז החופי בפתחת רפיח ובדקלה-.

5. תוספת מים בקו ממבטחים לשדות

מקורות תקח בחשבון בתכניות הפתוח שלה, הבטחת תוספת מים לקטע מבטחים שדות במועד התואם את גמר הבצוע של קטע ראשון בקו זוהר-צאלים.

6. נקז חופי בדרום רצועת עזה

יעוד מי הנקז החופי בדרום הרצועה ידון בנפרד.

ח. מולכו

5

234

שר החקלאות

כ"ח חשון תשל"ה
13 בנובמבר 1974

אל: שר התחבורה

הנדון: קו המים לשל - עריש

סימוכין: מכתבך מיום 17.10.74

בהמשך למכתבך קיימנו דיון והוסכם להענות בחיוב לפניה זו.

על מנת להקל על פטור בעיות מים הקשורות בהאחזויות לאורך הקו, הננו מציעים להגדיל קוטר הקו בתחילתו עד ל "14".

ההפרש הכספי יכוסה מתקציב האחזויות. בדקנו והבטחנו כי שנוי זה לא יגרום לדחיה במועדי הבצוע.

בהזדמנות זו ברצוני לציין כי עד עתה לא נעשתה התקשרות הפורמלית הדרושה עם חב' "מקורות" ככל שיזורז הענין - ייטב.

ב ב ר כ ה,

א. אורן

העתקים: השר י. גלילי.
חב' "מקורות".
נצעב המים.

6

23h

לשכת שר הבטחון

17 אוקטובר 74

ק/

011136

שר החקלאות

הנדון: משק המים באל-עריש והצורך הדחוף לקבל החלטה בדבר הבחת ציבור מים מרפיח לאל-עריש

1. לדעת מומחי בציבות המים והשירות ההידרולוגי מצב מי התהום באל-עריש הגיע לדרגת חומרה כזו שיש סכנה להריסתו המוחלטת של אקויפר אל-עריש. מאקויפר זה נשאבים 7 מליון מ"ק לשנה שהיא כמות כפולה מהמותר. חלקו של צה"ל כיום הוא 1.5 מליון מ"ק וחלק זה עתיד לגדול בשנה הבאה ל-2.5 מליון מ"ק.

2. בדיון שנערך בנדון בין שרי הבטחון והחקלאות הקודמים ב-6 פבר' 74 סוכם שהנושא ייבדק שנית בקיץ 74. ואז תתקבל החלטה סופית בדבר הבחת הציבור.

3. הנושא נבחן לאחרונה מחדש עם נציב המים, אנשי תה"ל והשרות ההידרולוגי וסוכם שהפתרון היחיד והמהיר הוא לגשת מים להבחת ציבור מרפיח לאל-עריש בקוטר של 10/או 12 איבצ'.

4. התקציב להזמנת הציבור ולהבחתו יועמד ע"י צה"ל.

5. אודה לך על הסכמתך.

בברכה,

שמעון פרס

שר הבטחון

7

מדינת ישראל

234

משרד החקלאות

המרכז לתכנון ופיתוח חקלאי והתישבותי

תל־אביב

תאריך 24.1.75

מספר שם' 280.2/24

אל:

ה"הנא. אוזן - שר החקלאות

ר.איילנד- מנכ"ל משרד החקלאות

מאת: מחאם פעולות משרד החקלאות בשטחים המוחזקים

הנדון: צו המים באיזור עזה וצפון סיני

הנני מעביר אליכם העתק מהצו הנ"ל, אשר פורסם עתה ע"י מפקד האיזור.

הצו בניסוחו המקורי הוכן ע"י היועצת המשפטית של נציבות המים. התקיימו מספר רב של דיונים במשך שלוש השנים האחרונות עם מחאם הפעולה בשטחים (האלופים: ש. גזית ור.ורדי) במשרד הבטחון, מפקדי איזור של עזה וסיני, היועצים המשפטיים של משרד הבטחון מפקדות עזה וסיני ושל נציבות המים, סגן נציב המים והחתום מטה, בהם לובנו כל הבעיות הקשורות בניסוח והפעלת חוק המים הנ"ל, אשר בעקרונותיו דומה מאוד לחוק בישראל.

עקב לחצים של סגן נציב המים והחתום מטה סוכמו הדיונים והניסוחים והצו פורסם בצורתו הסופית.

לפי דעתי מהווה צו זה - בתנאי שיופעל במלואו - צעד חשוב במאמץ למציאת מחרון לבעיות המים ברצועת עזה וצפון סיני.

בברכה

לידיעתכם.

עקיבא לנדאו

העתק: מר ש.ארלוזרוב - סגן נציב המים.

הקריה ת"ד 7011 תל־אביב 61070 טל (03) 259411

מדף 907

מדינת ישראל

משרד החקלאות
מפרק חברת הכשרת הישוב לחקלאות
מרחב

24.1.75 תאריך

280.2/24 מס'

אל:
מ"מ:א. אלון - מר מנחם
ר.אגודות- מר"ל מנהל מנחם

הנ: מנהל מרחב מנחם בנושא מרתפים

מצורף: אל מנהל המרחב לטיפול ולדווח מהר

. . . מצב מבנה אחסנה מנחם מב"ל, אשר אירוע זמן ע"י
מנחם הנהלה.

מצד הבעלות מנחם הרבה ע"י מערכת הנהגות על הבעלות מנחם.
מנחם מנהל בבר לב על מיפוי בנוי מעבר הנחרבות עם מנחם
מבחינת בנוחים (מחברות: מ. בלוך ת.ת.ת) בבעלות מבוטל, מבחר
אחרון על זמן רחוב, מיפוי הנהגות על מנהל מבוטל מבחרות
זמן רחוב רשם הבעלות מנחם, מבל הבעל מנחם המנהל מבט, בנו
מחזיק מ מבחינת מנחמות הבעלות המבחן מבל מנחם מב"ל, אשר
בבחינתנו יבוא אחר מחיל בעלות.

עבר מחזיק על מבל הבעל מנחם המנהל מבט מבנה מיפוי המבחנים
המבל אירוע הבעלות מנחם.

מאד יעיל מבינו אל תן - בנוגע אירגון מבחינת - אין מעבר בנוגע
מאבחנה מחלל מחבלים מנחם בעלות זמן רחוב מבל.

בברכה .

מ נ ח מ

מנחם אלון

מנחם: מר ש.אלון - מבל הבעל מנחם.

ב ל מ " ס

מפקדת אזור רצועת עזה
לשכת היועץ המשפטי
מל (אזרחי) 051-4151
חק (25)33 1398
ט"ו בטבת תשל"ה
29 בדצמבר 1974

23.1.1975

ח פ ו צ ת צ ו ו י ם

הנדון: צו בדבר מים

1. מצ"ב הצו בדבר המים (להלן - הצו).

2. הצו מבטל את פקודת ההגנה על הספקת המים הציבורית, 1937, כפי שהוחלה באזור רצועת עזה וצפון סיני ע"י הצו לתיקון פקודת ההגנה על הספקת המים הציבורית, 1937 (רצועת עזה וצפון סיני) (מס' 360), תשל"א - 1970.

3. הצו מסדיר באופן מקיף ומתורם את כל נושא המים באזור, וזאת לאור סכנת דלדול מקורות המים באזור ומתוך מגמה להגן על מקורות המים, המנוצלים והבלתי מנוצלים, לתועלת הציבור.

4. הצו מסדיר בין היתר את נושאי השמירה על המים: שימוש יעיל, מניעת זיהום ומדידה; את נושא הספקת המים: ריכוז, מתירי מים, בארות ומכונים; זכות ערר לועדת עררים; סמכות בתי משפט מקומיים וצבאיים לדון בעבירות על הצו; עונשי מאסר, קנסות ותשלומים מיוחדים ובן עונשי מינימום לעבירות אחדות.

5. הרשות המוסמכת מופקדת על הפעלת הצו, קביעת אגרות, התקנת תקנות וכו' ולחפקיד זה ימונה קצין המטה לענייני חקלאות במפקדת האזור.

6. יש למים לב לכך שתחילת תוקפו של הצו בחודש מרס 1975.

אורי רגב , קמ"ט

עוזר היועץ המשפטי
בשם היועץ המשפטי

ב ל מ " ס

מנשרים, צווים והודעות

של

מפקדת אזור רצועת עזה

مناشير، أوامر وإعلانات

صادرة عن

قيادة قوات جيش الدفاع الاسرائيلي في منطقة قطاع غزة

234

שר הבטחון

הקריה, בכסלו תשל"ה
בדצמבר 1974

013024

/ק

שר החקלאות

הנדון: קו המים לאל-עריש

אני מאשר בתודה קבלת מכתבך מיום 13.11.74 –
היענותך לפנייתי להנחת קו צינור המים מרפיח
לאל-עריש.

הנחיתי את גורמי המטה הכללי לפעול כמוצע
במכתבך.

ב ב ר כ ה ,

שמעון פרס
שר הבטחון

/צס

מדינת ישראל

מ ר ג ב ל

מ ש ר ד ה ב ט ח ו ן
לשכת מתאם הפעולה בשטחים

תאריך: 14 מרץ 74

מספר: גמ-4(8)

מפקד אזור סיני
משרד החקלאות/מר עקיבא לבדאו
היועץ המשפטי למערכת הבטחון
בציבות המים - מר ארלוזרוב
ת.פ.ש. - אל"מ שפי
מפצ"ר - רע"ב יערן וחקיקה
אג"מ/מב"ת אל"מ ארקין

הנדון: מחיר המים וגבית מחיר המים באזור אל-עריש

כללי

1. דיון בנושא התקיים בתאריך 7.3.74 בלשכת מתאם הפעולה בשטחים, ובביתולו.

2. השתתפו בדיון:

א. מר ארלוזרוב - בציבות המים
ב. מר לבדאו - משרד החקלאות
ג. מר ברקוביץ - משרד החקלאות
ד. אל"מ שפי - ת.פ.ש.
ה. אל"מ ארקין - אג"מ/מב"ת
ו. סא"ל חביב - מפקדת אזור סיני
ז. סרן מטלון - מפצ"ר

מטרת הדיון

3. לבדוק את הצורך בשינוי מחירי המים באזור אל-עריש - כאמצעי להגברת הזסכון במים באזור.

סכום הדיון

4. בהמשך להחלטות שבתקבלו בעבר הנהיגו מפקדת האזור ורקמ"מ חקלאות לגבי צריכת מים לחקלאות:

א. חקלאים המבצלים מים מן הבארות שבידי רשות הפיתוח המדבר משלמים מחיר של 15 אג למ"ק. מחיר זה הותאם לעלירת במחירי הדלק והשמן (במקום 12 אג שסוכמו בשעתו).

ב. תחל ב- 1.3 צריך היה להתחיל בגבית 4 אג למ"ק כהיטל הפקה מחקלאים המשתמשים במים מבארות פרטיות.

2/...

משרד הבטחון
לשכת מתאם הפעולה בשטחים

תאריך:

מספר:

5. סוכם לא לשבות בעניין מחיר המים מן הבארות הממשלתיות, פרט לצורך לתקן את צו האגרה שפורסם (ל-12 אג). מאידך - מפקדת האזור תבדוק אפשרות להעלות את היטל ההפקה מבארות פרטיות ל-6 אג למ"ק, בתנאי שהגבייה על פי 4 אג טרם הופעלה למעשה. במידה וזו כבר הופעלה - ניתן יהיה להעלות ההיטל רק בתום 6 חודשים.

6. לגבי השמות בבארות השיכות לרשת העירונית - מפקדת אזור סיני בשיתוף עם בציבות המים ומשרד החקלאות ישלחו ללשכה זו עד ה- 21.3.74 בייר המציע:

א. את תהליכי הגבייה בבתים המצוידים בשעון מדידת מים ובבתים החסרים שעון זה.

ב. הצעה למחירי מים ולהיטלי הפקה חדשים.

7. לאחר קבלת הבייר יערך בלשכה זו דיון נוסף.

אילן
ראש

גונן
הלשכה

תכנון המים לישראל בע"מ

משרד ראשי: תל-אביב רח' אבן גבירול 54, ת. ד. 11170 טל. 263 263 טלקס 033654
סניף: חיפה רח' המסגרים 53, ת. ד. 9680 טל. 537 241

- סודי -

Q34

תאריך 4.3.74

מספר

נושא

לכבוד
מר ח. גבחי - שר החקלאות

א.נ.,

הנדון: סיני

להלן מספר נקודות אשר רצוי לקחתן בחשבון, לגבי השטח מזרחה לקו אורך 34°, בנושא פיתוח מקורות מים וביצוע מפעלי מים להספקה לכוחות צה"ל בקוי העתיד.

1. אתרים אשר רצוי שיישארו בידינו

1.1 קטע נחל אל-עריש בין המתמני לאבו עגילה.

סכירת הנחל בקטע זה יכולה לאפשר ניצול רב שנתי משוער של 2-3 מלמ"ק/שנה, כמות גדולה בהרבה מהדרוש לצה"ל.

1.2 מעיינות קודירת (ליד קסיימה)

פוטנציאל המים של אזור המעיינות, כ-0.5 מלמ"ק/שנה.
גבול מערבי - מעין מוילח, נ.צ. 085/010.

1.3 קטע החוף שבין רפיח ודיקלה

א. פוטנציאל מי תהום מחוקים בכמות של כ-3.5 מלמ"ק/שנה.

ב. בנוסף לחשיבות אזור זה מבחינת פיתוח מקורות מים, יש כאן פוטנציאל לפיתוח תיירות ונופש בהיקף בין-לאומי. אחד החופים היפים בעולם, בעל נתונים מצויינים מבחינת רוחב החוף, שיב החול, טמפרטורת המים, משך עונת הרחצה, נופי הדקלים ועוד.

2. סקרים הידרולוגיים

2.1 כ ל ל י

בהנחה שקוי צה"ל יועתקו מרחק ניכר מזרחה לקו הנוכחי, יהיה צורך לתכנן בעתיד מפעל (או מפעלים) להספקת מים לכל אורך הקו החדש. פרט לקטע הגבול שמצפון לניצנה, אין כל מפעלי מים באזור הקו החדש הנ"ל. מאחר ופיתוח מקורות מים מקומיים מחייב סקרים ומחקרים מוקדמים אשר עלולים להמשך זמן רב, מוצע להתחיל מיד בביצוע סקרים כנ"ל.

הצורך בסקרים אלה, אינו תלוי בקביעת המיקום המדוייק של קו הגבול העתידי. הסקרים המוצעים:

2.2 מי תהום

מוצע לבצע סקר מוקדם לפיתוח מי תהום בכל האזור שמדרום לניצנה.

2.3 מים עיליים

מוצע לבצע סקר מוקדם לבדיקת אפשרויות סכירה, איגום והתדרה של מי שטפונות של נחל אל עריש במעלה אבו-עגילה ושל נחל פארן באזור כונתילה.

בכבוד רב,

א. וינר
מנכ"ל

234 ן

לשכת שר החקלאות

י"ח בשבט תשל"ד
10 לפברואר 1974

סיכום ישיבה בלשכת שר החקלאות בתאריך 6.2.74

בנושא: אספקת מים לסיני

נוכחים: שר החקלאות, המנכ"ל, מ. קנטור, אלוף ש. גזית, תא"ל יגור, אל"מ א. בולן, ט. מצקביץ.

לפי סקר של משרד הבטחון יש צורך בהגדלת כמות המים לצה"ל בסיני ב-2000 ממ"ק ליממה עד קיץ 1975.

הצעת משרד הבטחון היא לחבר את קו אל-עריש אל הקו במיתחת רפיח לאספקת תוספת המים בקיץ 1975.

לקראת קיץ 1974 ניתן לתגבר את השאיבה מאל עריש לשם אספקת המים הנחוצים.

ס ו כ ם :

א. חיבור הקו לפיתחת רפיח יפגע בתכנית ההתישבות במקום ולכן תתקבל החלטה בענין זה רק בסוף קיץ 1974 לאחר בחינת מצב המים בסיני.

ב. נציבות המים תכין תכנית לצמצום צריכת המים המקומית לצרכי חקלאות באל עריש.

ג. משרד הבטחון יכול להזמין את החמר לקו הצינורות כבר עתה ולהשתמש בו בהתאם להחלטה שתתקבל.

(ט. מצקביץ)

לשכת שר החקלאות

י"ח בשבט תשל"ד

10 לפברואר 1974

סיכום ישיבה בלשכת שר החקלאות בתאריך 6.2.74

בנושא: אספקת מים לסיני

נוכחים: שר החקלאות, המ:כ"ל, מ. קנטור, אלוף ש. גזית, תא"ל יגור, אל"מ א. גולן, ס. מצקביץ.

לפי מקר של משרד הבטחון יש צורך בהגדלת כמות המים לצה"ל בסיני ב-2000 ממ"ק ליממה עד קיץ 1975.

הצעת משרד הבטחון היא לחבר את קו אל-עריש אל הקו במיתחת רפיח לאספקת תוספת המים בקיץ 1975.

לקראת קיץ 1974 ניתן לתגבר את השאיבה מאל עריש לשם אספקת המים הנחוצים.

ס ו כ ם :

א. חיבור הקו למיתחת רפיח יפגע בתכנית התתישבות במקום ולכן מתקבל החלטה בענין זה רק בסוף קיץ 1974 לאחר בחינת מצב המים בסיני.

ב. נציבות המים תכין תכנית לצמצום צריכת המים המקומית לצרכי חקלאות באל עריש.

ג. משרד הבטחון יכול להזמין את החמר לקו הצינורות כבר עתה ולהשתמש בו בהתאם להחלטה שתתקבל.

(ס. מצקביץ)

משרד הפנים, מחוז הדרום
הלשכה המחוזית לתכנון

234 תיק

לכבוד

הנדון: מאגר מים מתוקים תת-קרקעי בסיני.

בימים קשים אלה, ימי הכרעות מדיניות גורליות למדינה, התכנסנו, לשכת התכנון של מחוז הדרום ביחד עם מדענים מדיצפלינות שונות, כדי לדון על הנושא:
"ניצול הפוטנציאל של מאגר תת-קרקעי ענקי של מים מתוקים במרכז סיני והנגב"

כפי שהוגש לעיונכם ולהמשך חקירתו על ידי מומחי המים ד"ר אריה איסר, מנהל המחלקה למי תהום של הסכון הגיאולוגי במשרד הפיתוח וההידרולוג הנודע ד"ר אברהם סלמד

בשל חשיבות הנתונים אשר נתגלו במחקרם המשותף הנני מתכבדים בזה להמציא לעיונך את עיקרי ההנחות והממצאים הידועים עד כה, למרות שהמחקר במצא עדיין בעיצומו.
נראה לנו כבר שהנתונים במחקר מחייבים עדיפות ראשונית בתשומת לב כולנו ודחיפות בגיוס המשאבים להעמק ת המחקר ואיתור ממצאיו.

1. תמצית ההנחות ההידרלוגיות העיקריות.

א. גבולות המאגר ואופיו הכללי

זה זמן רב ידוע שמעמקי מדבר סהרה, מדבר לוב והמדבר המערבי במצרים במצרים מצויים מים מתוקים בעומק רב בתוך שכבות האבן חול נובית. המים מנוצלים בפרויקטים שונים של השקאה והתישבות במדבריות אלה. עוד לפני שנים הצביע הגיאולוג הנודע פרופסור פיקרד על חשיבות א.ח.נ. כאקוויפר חשוב של מים.
רצועת אבן חול נובית זו נמשכת גם במדבר סיני והנגב על שטח בין 15.000-20.000 קמ"ר ועל פי קידוחים ראשונים היא מבטיחה לאגור בתוכה מאגר עצום של מים מתוקים.

גבולות המאגר סיני נגב הם כמשוער:

בצפון: קו מעיון מוסה דרך ביר תמדה קדם ברנע עד סדום.

בדרום: אבו רודייס- עוג'מה- כונתילה- ימבתה.
מעל אקויפר זה, שהנו חד פעחי וללא מילוי חוזר, קיימים שני אקויפרים גבוהים יותר של מים טטוחים אשר מליחותם אמנם גבוהה יותר, אך נמצאים כבר היום בשימוש חקלאי (משאבי שדה) ויוכלו לשמש גם כהשלמה למאגר הנ"ל.

ב. התהוות המאגר וגילו.

המאגר הוא פרי תקופות גשומות יותר אשר שררו בסיני ובנגב לפני 30.000 - 13.000 שנה בזמן התקופות הקרחוניות בעולם ואשר הורידו כנראה באזור בין 1000-3000 מ"מ משקעים לשנה.
בזכות תנאים גיאולוגים מתאימים נאגרו מי תהום עתיקים אלה בתוך אבן החול הנובית, בעיקר מתקופות הקריטר ון התחתון ונלכדו בתוכם.

מיב המים וגילם נבדקו בעזרת איזוטופים ופחמן 14, בסיוע המחלקה לגיאואוזטופים של מכון ויצמן.

ג. עומק השאיבה ע"פ קידוחים בסיוניים

רוב הקידוחים שגילו מיסמתוקים בוצעו עוד בתקופת המצרים לפני 1967 בעיון מוסה, בחל ועוד, תוך מגמה לחיפושי נפט.

אצלנו בערכו קידוחים בסיוביים דומים בין השאר במכתש הקטן, נחל צין ופארן, סדום ובקידוחים המצריים בסיני. בכל אלה נמצאו מים מאותו מאגר, נוסף לנביעה הטבעית ביסבתה שכנראה גם היא מאותו מקור.

עומק הקידוחים היום בממוצע בין 800-1000 מ' אך בזכות היותם מים סוב-ארטזיים, כלומר מים העולים בכוח הלחץ מתוך הכבה, למרות שאינם מגיעים לפני השטח, יעלו עד לעומק שבין 250-400 מ' מתחת לפני הקרקע.

ד. עובי המאגר

על פי הקידוחים הנסיוביים מתברר שמרמז "הברכה" נמצא בצד הדרומי של המאגר, אשר בו עובי השכבה המכילה מים הוא כ-500 מ'. בגבול הצפוני של המאגר, מגיע העובי רק ל-100 מ'.

ה. כמיות המים המשוערות וצורת ניצולם

במדבריות סהרה, לוב והמערבי אומדים את כמות המים ב-15.000 מיליארד מ3. לפי חישובים שערכו החוקרים אצלנו, בהסתמך על שאיבה עד 200 מ' עובי המאגר בלבד, היגעו להערכה של קיום 200 מיליארד מ3 לפחות.

צורת הניצול החסכונית מהמאגר יכולה להיות על ידי שאיבה של עד כ-300 מיליון מ3 לשנה, בערך כשאיבה למוביל הארצי היום. שאיבה זו תתחלק למספר בארות, ספיקות כל אחת כ-300 -200 מ3/שעה, כלומר כ- 1,5-2 מיליון מ3 לשנה לבאר. ברור שכמות זו אפשר להגדיל או להקטין לפי הצרכים של המשק ומסרות הניצול מלבד השימוש החוזר של המים.
נושא זה יצטרך עוד למחקרים מכניים רבים, התנאים ההידרוליים של קידוחים עמוקים מסובכים למדי.

ו. מליחות המליחות נעה בין 300 ל-1000 מ"ג כלור וכ-500 סולפט. ככל שקודחים יותר דרומה אל תוך מרכז הברכה (מדרום לנח"ל) יהיו המים יותר מתוקים. המליחות הנמוכה יחסית נובעת מהחול הקוורצי של הא.ח.נ. אשר אין בו בד"כ המסה.

ז. עלות

עלות המים בפתח הבאר תהיה יחסית נמוכה תודות לכמיות הגדולות שישאבו וזאת למרות עומק הרב של הקידוחים.
רק קידוחים נסיוביים נוספים יוכלו לקבוע בודאות את עלות המים בפתח הקידוח.

. נוסף לנתונים אלה נדונו גם המסרות העיקריות בניצול מים אלה:

א. צמצום הגרעון הארצי של הצריכה במים

מדינת ישראל היגעה אל סף ניצול המים הקובנציאליים שלה בסך 1,5 מיליארד מ3 לשנה, אשר לכל היותר אפשר עוד להגדיל במאות מיליונים בודדים של מ3 מהשימוש החוזר ומאגירה נוספת של מי שטפונות. זהו המקור הראשון, אשר גבולו קצוב ואינו מדביק את הצריכה הגוברת.

המקור השני הם המים המותפלים, אשר לדאבוננו יתחילו להיות זולים רק בעוד כמה עשרות שנים.
לתקופה משוערת של 80-50 השנים הבאות אנו זקוקים למקור נוסף של מים, אשר יכסו את הגרעון שילך ויגבר עד לעידן ההתפלה. מקור זה נתן למצא במים העתיקים של מרכז סיני.

קודם כל נתן לחבר את המקור הזה עם המוביל הארצי המגיע לנגב, לערבה ולרצועת עזה, אשר בה בלבד, יש היום גרעון של 50 מיליון מ3 לשנה.

כל זמן שלא היו ידועים מיסדי המאגר לא היה גם טעם לבדוק את הפוטנציאל החקלאי של האיזור. אך ע"פ סקר ראשוני של טוגי הקרקע על ידי ד"ר יואל דן וא' גבים וסקר סקיף על הצומח הטבעי בסיני שנערך על ידי פרופסור גדעון אורשן מתברר שבאזור יובלי ואדי אל ערים נתן לאתר מיד כחצי מליון דונם של אדמות לסיות נקיות מגבס וראויות לנצול חקלאי.
הפוטנציאל הנוסף מסתכם במעל 4 מליון דונם.

כמובן שכדי ליעד לנגב המרכזי יעוד חקלאי התישבותי כל שהוא יהיה צורך בבדיקות ספורטות בכל התחומים המרכיבים את הנושא, אך עצם קיום מאגר המים הנ"ל היה והוא המחסום הראשון לכל בדיקה נוספת.

כן נתן לבדוק את התאמת האזור להיתישבות תעשיתית ועירונית בסמוך למקורות המים, התישבות אשר תצטרך להנות מיתרונות של רמת חיים גבוהה, כפיצוי על על הקשיים שיהיו בהתישבות מעין זו.

כאמור אין מטרת דו"ח זה אלא כדי להטב את תשומת לב הגורמים האחראים במדינה לאוצר השטור לנו מימי קדם בטעמקי סיני בבחינת ...."ומטדבר מתנה". והשאלה הנוקבת: הנותיר כמויות אגדתיות אלה של מים ללא שימוש.

לכל המבקשים הסברים יותר מפורטים הנני מחיה לעמוד לרשותם, או להפגישם עם מומחי המחקר.

עיין גם:

1. א' איסר, ע' ביין, א' מיכאלי 1969: "מקורות המים באבני החול הנוביות בסיני ובנגב הדרומי". דו"ח המכון הגיאולוגי (התפרסם גם באנגליתב- Journal of Hydrology 17 (1972)

2. א' איסר: "אוצרות המים בסיני" מדע ס"ו-4, 1970.

בכבוד רב

מ' בן

מתכנן המחוז.

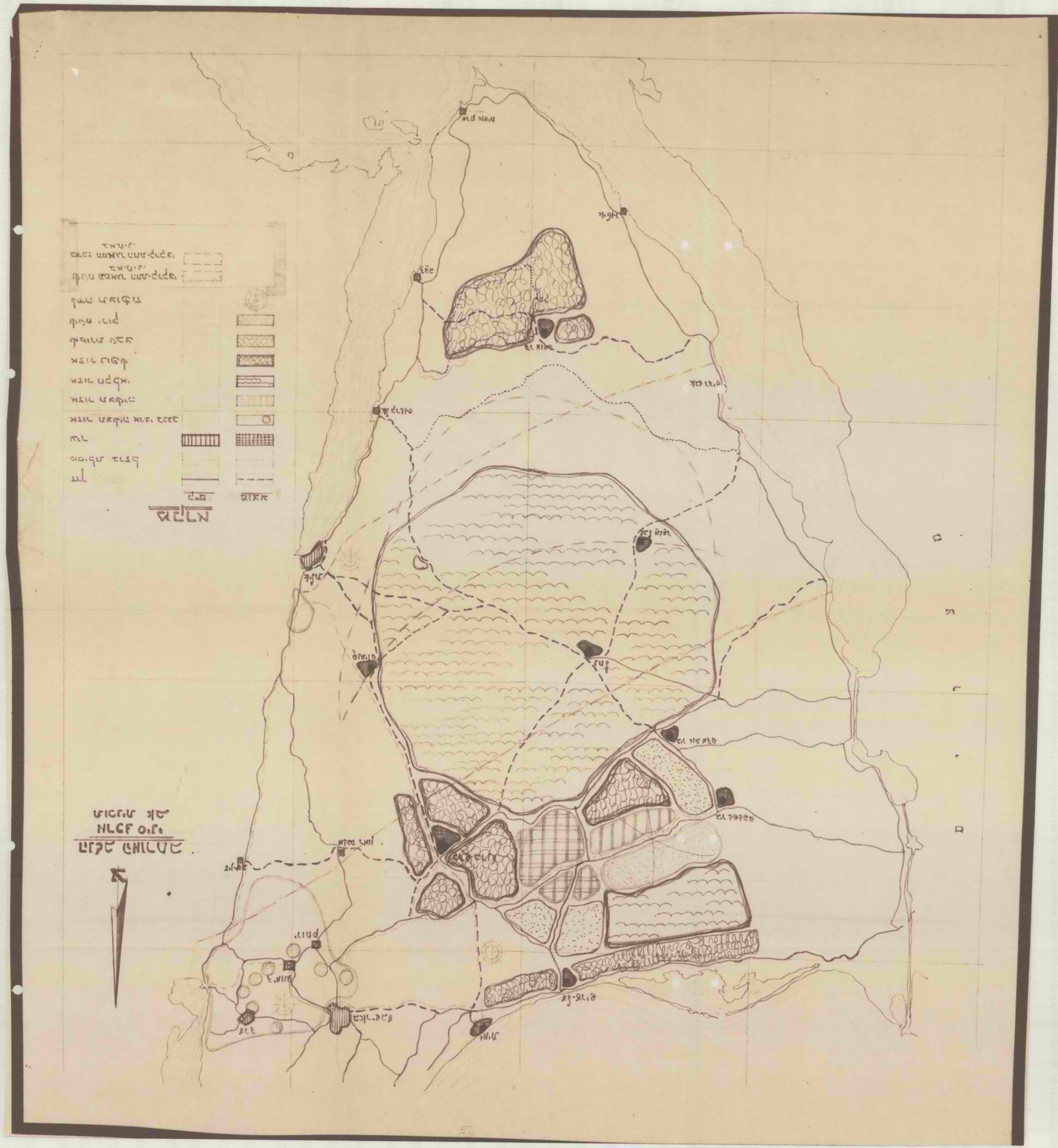

תיק מס'

תיק
234

י"ד בחשון תשל"ב
2 בנובמבר 1971

0452-08

לכבוד
רב אלוף בור
עוזר שר הבטחון
משרד הבטחון
תל - אביב

א.ב.,

הנדון: בנוי לפתוח מפעלי מים
בצפון סיני - תקציב.

סימוכין: מכתב ראש אגף התקציבים תא"ל
בחמיה קין, מיום 28.9.71.

על מנת למנוע טעות, הריני חוזר למערך העתק מכתבי
אליך מיום 6.9.71, הקובע את השתתפות משרדינו במעולות
הנ"ל.

ב ב ר כ ה,

מ. קנפור
בציב המים

העתק: לשכת שר החקלאות
הנהלת מקורות

משרד הבטחון

אגף תקציבים

סודי

ת' תשרי	תשל"ב	הקריה,
27 ספט'	1971	
טל'	210571	

3084 -240/מ

רג"ף בינוי ונכסים
ר' הנ"מ/החזקה
אגף הכספים (4)
שר החקלאות
ע' שר הבטחון
הנב"ל
נציב המים - מר קנטורי
ע' ר' הנ"מ
ממונה הסעולה בשטחים
האוצר/המונה על התקציבים
מחוז מרכז בינוי 688
1001; 1002; 1003; 1004; 1006
חיל האוויר

לבדוק אם אושר כאן סעיף כ/ בינוי מים

הנדון:- בינוי לעיקות מעלי-מים ב-שנה תיבי - מיקצוב
מכתבנו מ/240-2594 מ-29 אוג' 71
מכתב נציב המים מ-0452-מ מ-6 ספט' 71

1. בטל בזה מכתבנו שבסימוכין.

כללי

2. ניתן בזה היתר מקביל להתקשרות, לצורך בינוי לעיקות מעלי-מים ב-שנה תיבי בסך 2,500,000 (שניים וחצי מיליון) ל"י.

התכנית המעלבית

3. להלן פירוט התכנית התקציבית (באלפי ל"י):-

מס' סל'	השנה	הסכום	התקציבי		
			התקציר		
			תקציב בינוים	מנגנון השטחים	משרד החקלאות
	א	ב	ג	ד	ה
1	סה"כ	2,500	650	650	1,200
2	71	600	300	300	-
3	72	1,300	350	350	600
4	73	600	-	-	600

קצב הביצוע

4. **בשנת 71**

א. משוחרר בזה תוספת בסך 600,000 (שש מאות אלף) ל"י בשנה 71.
ב. סעיפים תקציביים לחיובו:-

1) 24/5/3710 - בינוי לעיקות מעלי מים ב-שנה תיבי 300,000 ל"י
2) 76/2/3860 - פיתוח מקורות מים 300,000 ל"י

ג. אגף הכספים יפתח סעיף תקציבי 24/5/3710, כ-נ"ל.

2/...

סודי

5. <u>בשנת 72</u>

א. הוצאה בסך 350,000 לי הדרוש לחובת הסעיף 08/24/5/3710, ה-נ"ל.
ב. מנהל השטחים יכלול במסגרת תקציבו ב-72 סך 350,000 לי לנושא זה, בכל מסגרת תקציבית שתאושר לו.
ג. הוצאה נוספת בסך 600,000 לי בשנת 72 (בתקציב הבינוי), מותנית בקבלת השתתפות ממשרד החקלאות.

6. <u>בשנת 73</u>

א. יתרת ההוצאה בסך 600,000 לי בשנת 73 (בתקציב הבינוי), מותנית בקבלת השתתפות מקבילה ממשרד החקלאות.
ב. במידת וסך ההוצאה על הפרויקט תעלה על 2,5 מיליון לי יפרסן החתרש ע"י 3 הגופים ה-נ"ל, באותם שיעורים.

7. <u>האוצר/הממונה על התקציבים</u>:- נא אשורך לקבלת התקציב ממשרד החקלאות בסך 600,000 לי בשנת 72 ו-600,000 לי בשנת 73, על מנת לאפשר את ביצוע הפרויקט כמתוכנן.

ב ב ר כ ה,

נשמה קלן, מא"ל
ראש אגף התקציבים

נק/אא

רר/71/3-8048-49 - 300,000 לי
חק/71/4/7080/11 - 350,000 לי (מסעיף 40)
חק/71/4/7081/12 - 350,000 לי (פ' 76)

[illegible]

2. [illegible]

a. [illegible]
b. [illegible]
c. [illegible]

3. [illegible]

a. [illegible]
b. [illegible]

4. [illegible]

[illegible]

[illegible]

תיק 201

סד באלול תשל"א
6 בספטמבר 1971

0452-06

לכבוד
ר"א צבי צור
עוזר שר הבטחון
משרד הבטחון
הקריה,
תל-אביב.

א.נ.,

הנדון: קדוח ביר א-תמדה - השתתפות משרד החקלאות בפתרון מקורות מים בסיני.

בהמשך לדיונים שהיו ביננו בנושא וכן הברורים עם שר - החקלאות סוכם:

א. משרד החקלאות ישתתף בבצוע הקדוח בביר א-תמדה שבוצע לברר מציאות המים במקום זה בשעור של מחצית מההשקעה הנדרשת בבצוע הקדוח (אומדן משוער 1.2 - 1 מיליון ל"י).

ב. משרד החקלאות יכלול הוצאה זו בשתי שנות תקציב 1972/3 ו- 1973/4.

אני מקוה שפעולת הקדיחה תוכתר בהצלחה ומאפשר לנו מבט חדש על מקורות המים בסיני.

ב ב ר כ ה,

מ. קפסור
נציב המים

העתק:
שר החקלאות
מנכ"ל משרד החקלאות

ש. ארלוזורוב - נציבות המים
מר י. גל - מנהל המח. לפתוח.

294

מדינת ישראל

משרד החקלאות

המשרד לתכנון ופיתוח חקלאי והתישבותי
תל־אביב

תאריך: 21.6.83

מספר:

אל: אלוף ש. גזית – מתאם הפעולה בשטחים, משרד הבטחון

מאת: מתאם פעולות משרד החקלאות בשטחים המוחזקים

הנדון: מים ברצועת עזה

בהתאם לסיכום הדיון אצלך לפני זמן מה על הנושא הנ"ל, הכנו לוח זמנים לטיפול בנושא המים בעזה ורצ"ב העתק ממנו.

תוכן תזכיר זה תואם עם המנכ"ל, נציבות המים ותה"ל.

ב ב ר כ ה

עקיבא לנדאו

העתקים:

ה"הנ"ח. נבחי	– שר החקלאות
א. ברום	– המנכ"ל
א. שילה	– מנהל המרכז לתכנון
ש. ארלוזרוב	– סגן נציב המים
נ. נבו	– מנהל חטיבת המים, תה"ל
מא"ל אורלי	– מפקד איזור רצועת עזה
א. אדמון	– קמ"ט חקלאות בעזה
י. ברקוביץ	– כאן.

הקריה, תיד 7011, תל־אביב 61070 טל' 259411 (03)

מדינת ישראל

משרד החקלאות

לכבוד מר מ. גבעי, שר החקלאות

ב ר כ ה

מאת

המרכז לתיכנון ופיתוח חקלאי והתישבותי

עקיבא אלבוים

הקריה, תל־אביב

מדינת ישראל

משרד החקלאות
המשרד לתכנון ופיתוח חקלאי והתישבותי
תל־אביב

תאריך: 17.6.73

מספר:

מים ברצועת עזה

1) מבוא

סקר שערך תה"ל (א) בנושא: "קווי יסוד לשיקום משק המים ברצועת עזה" מצביע על המצב ההידרולוגי ברצועה והאפשרויות לשיקומו.

צריכת המים הכוללת ברצועת עזה מגיעה כיום ל־100 – 110 מלמ"ק לשנה כאשר כ־60% בלבד מכמות זאת צורך הסקטור הביתי.

הספקת המים ברצועה מבוססת על קידוחים הניזונים מהאקוויפר המקומי, שהשאיבה המוחרת ממנו ממחינה הידרולוגית קטנה בהרבה מהכמות המופקת. עובדה זו גורמת לירידה מתמדת במפלסי מי התהום ולחדירת נופי מים מלוחים לעבר מרכזי השאיבה.

על סמך הסקר הנ"ל התקיים דיון בלשכתו של האלוף ש. גזית ביום 23.3.73, ההחלטות מפורטות בהמשך. (ראה נספח 1 – סכום דיון מלשכת אלוף גזית בנושא.)

2) צו המים

סוכם ש"הצו בדבר מים הקיים כיום באיזור – יבדק מחדש במגמה להביא לפיקוח הדוק יותר של ניצול המים". נושא זה נבדק ועובדה הצעת צו מים כוללת ע"י הלשכה המשפטית של נציבות המים. הצעה זו נבדקה ביסודיות בהשתתפות כל הגורמים הנוגעים בדבר – מפקדת האיזור, קמ"ט חקלאות, מתאם המעולות של משרד החקלאות בשטחים, נציבות המים ומשרד הבטחון – המעלה ההצעה הוקפאה משיקולים ממשליים. האלוף בזית לקח על עצמו ליזום דיון על מנת לסכם את הנושא כדי להעבירו לביצוע. נושא זה לדעתנו הינו ראשון בסדרי העדיפויות לאור ההכרח להקטין צריכת המים עדלביצוע הפתרון לרצועה.

2/_..

א) על בסיס עבודת השרות ההידרולוגי והמינהל.

הקריה, תיד ווסט, תל־אביב 61010 טל' 259411 (03)

מדף 906

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1) [illegible]

[illegible] "[illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [

3) תחזית צריכת המים לישובים ישראליים

במשרד החקלאות תערך תחזית לצריכת המים של הישובים הישראליים ברצועת עזה. יעשה מאמץ לסכם תחזית זאת ע"ס תוכניות ההתישבות באיזור תוך 3 - 4 חודשים. (ראה גם נספח מס' 2 - מכתבו של מר נ. נבו - מנהל חטיבת המים - בתה"ל, לשר החקלאות).

4) הנקז החופי

סוכם ש"מיד עם סיום סקר המים הנערך כעת - יוחל בביצוע תכנית הנקז החופי".

עבודת השדה הנערכת ע"י תה"ל לצורך הסקר ההידרולוגי הסתיימה ועתה נערך שלב הפענוח ועיבוד הנתונים. בגמר הסקר תוגש תכנית קידוחים לצורך שאיבת מים מהנקז החופי.
תאריך הסיום ב-31.7.73.
בגמר הסקר יוחלט על היקף וקצב הביצוע של תכנית הנקז החופי.

5) חלוקת הרצועה לאיזורים

סוכם ש"משרד החקלאות יעבד תכנית לחלוקת הרצועה לאיזורי פיתוח החקלאות, ולפי סוג האיזור תחושב כדאיות השימוש במים שם..."

אנשי השירות ההדרולוגי אוספים עתה נתונים על המצב ההדרולוגי ברצועה - שלב זה יסתיים בעוד כ-2.5 חודשים דהיינו בסוף אוגוסט. עיבוד הנתונים ותכנית החלוקה לאיזורים ימשכו לפי האומדן כ-3 - 4 חודשים (תאריך הסיום 31.12.73), בסיום העבודה תובא לידיעת התושבים המעבדים חלקות באזור שאינו מיועד לפיתוח חקלאות - כי חלקותיהם נמצאות באיזור שנידון ל"המתה" בשל חוסר מים".

6) מי-שתיה בערי הרצועה

תה"ל הגישה הצעה ב-10.5.73 "להכנת תכנית להבטחת הספקת מים לצריכה ביתית ברצועת עזה". מטרת העבודה היא הבטחת מקורות מים באיכות נאותה לכל ריכוזי האוכלוסיה ברצועה. העבודה מבחן בפירוט 4 ריכוזים עירוניים גדולים וסקר כללי יערך לגבי 15 ריכוזים נוספים.
~~[illegible]~~ מחיר הסקר 350 אלף ל"י, (מזה 180 אלף ל"י לקידוחי הצפיה) לעיר עזה קיימת תכנית אב להספקת מי-שתיה שלפיה כבר פועלים. משך הסקר - 9 חודשים. הקמ"ס בסיוע נציבות המים יבחנו האם יש הכרח בהיקף כספי זה לאור עבודת תה"ל בעניין זה שעשתה לפני 3 שנים. בסיומו של הסקר יוצעו מחרונות עפ"י סדר עדיפויות.

7) מי-ביוב ברצועה

סוכם ש"מפקדת איזור רצועת עזה בתאום עם משרד החקלאות תעבד תכנית לפתרון בעיות הביוב בערי הרצועה".

כיום קיימת תכנית אב לסילוק קולחים בעיר עזה וכבר הוחל בביצוע. ברפיח ובחאן-יונס נערכות עתה תוכניות לסילוק השופכין (ע"י מהנדס פרטי). מוצע - לעבד תוכנית לסילוק קולחים והשבתם בריכוזים העירוניים הגדולים של הרצועה.

אומדן ראשוני של התקציב לעריכת התכנית כ-50 אלף ל"י. משך הזמן להכנת התכנית כ - 4 חודשים.

הכנת תכנית הביוב ע"י הבופים העוסקים בנושא במשרד החקלאות ובחה"ל.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

עמוד מס' 1

- ה ע ת ק -

מדינת ישראל

משרד הבטחון

ש מ ר ר

לשכת מתאם הפעולות בשטחים
תאריך כח' אדר ב' תשל"ג
73 טרם 29
977 גם

מפקד אזור רצועת עזה
מנכ"ל משרד החקלאות
נציב המים
מפצ"ר - רע"ן יעוץ וחקיקה

הנדון: נושא המים ברצועת עזה

כללי

1. דיון בנושא התקיים בתאריך 23.3.73 בלשכת האלוף גזית, ובניהולו.

2. השתתפו בדיון:

א. תא"ל אורלי	- מפקד אזר"ע	ה. מר לנדאו	- משרד החקלאות
ב. מר עגסור	- נציב המים	ו. מר קיבץ	- תאום הפעולה בשטחים
ג. מר נבו	- תה"ל	ז. מר אדמון	- מפקדת אזר"ע
ד. מר קבדל	- תה"ל	ח. מר ברקוביץ	- משרד החקלאות

מטרת הדיון

3. לקבוע הנחיות לטיפול בנושא משבר משק המים ברצועה - בעקבות דו"ח שהוכן על ידי תה"ל.

סיכום הדיון

4. מדגישים כי הטיפול בנושא כולו הוא באחריות משרד החקלאות.

5. הצו בדבר מים הקיים כיום באזור - יבדק מחדש במגמה להביא למיקוח הדוק יותר על ניצול המים.

6. משרד החקלאות יעביר ללשכה זו את הערכת כמות המים הדרושה לישובים הישראליים ברצועה, ואת האלטרנטיבות למקור אספקת המים עבורם.

7. מיד עם סיום סקר המים הנערך כעת - יוחל בביצוע תכנית הנקז החופי.

8. משרד החקלאות יעבד תכנית לחלוקת הרצועה לאזורי פיתוח החקלאות, ולפי סוג האזור החושב כדאיות השימוש במים שם. מפקדת האזור הביא לידיעת התושבים המעבדים חלקות באזור שאינו מיועד לפתוח חקלאות - כי חלקותיהם נמצאות באיזור שנידון ל"המחה" בשל חוסר מים.

9. משרד החקלאות יבדוק את מצב מי השתייה בערי הרצועה, יקבע סדר קדימויות ויבש בהקדם תכנית לטיפול בנושא.

10. מפקדת אזר"ע, בתאום משרד החקלאות, תעבד תכנית לפתרון בעיית הביוב בערי הרצועה.

11. משרד החקלאות יעביר ללשכה זו עד ה-15.4.73 לוח הזמנים לביצוע כל שנתבקשו לעיל.

(-)
אילן גונן
ראש הלשכה.

234 ק

כו באדר תשל"ג
30 במרץ 1973

אל: שר הבטחון

מאת: נציב המים

ס ו ד ר

הנדון: מערך מי השתיה בסיני

מערך מי השתיה בסיני הוקם בתנאי מלחמה ותוך שקולים בסחוגיים, שהיו נכונים באותה תקופה, שלאחר מלחמת ששת הימים ובתוך מלחמת ההתשה.

כיום, חייבים אנו להעריך מחדש את המצב, על רקע נתונים שלמדנו במשך תקופה זו ותוך התחשבות בשקולים נוספים, אשר לא היו ידועים באותה תקופה או שלא ניתנה להם תשומת הלב הראויה.

הנקודות הראויות, לדעתי, לתשומת לב ושקול מחודש הן:

1. מקורות המים - מקורות המים העיקריים של המערכת היום קדוחי אל עריש. ניצול מקורות מים אלה היו גבוה בהרבה מעל המותר, ואם לא תצומצם ההפקה מהם בעתיד הקרוב ביותר ובאופן ניכר, צפוייה המלחת מי התהום ואובדן מקור המים המשמש גם את איזור אל עריש.

2. מערכת הולכת המים - מערכת ההולכה שאורכה מאות ק"מ וקטריה קטנים יחסית, רגישה מאוד לפיגוע שיכול להעשות בדרכים שונות ועל ידי מספר קטן של אנשים, ובין השאר על ידי חמרים רעילים למערכת. מאידך, הקמת מערכת בקרה להגנה בפני פגועים מסוג זה, היא כמעט בלתי אפשרית עקב טבעה המכני של המערכת.

3. קדוח ביר תמדה - בעת בנית מערכת המים, היו קדוחי אל עריש מקור המים הקרוב והידוע היחידי. לפני כשנה, נקדח קדוח עמוק בביר תמדה, שבו נמצאו מים. מרם בערכה שאיבת נסיון, אך יש להניח שהקדוח מכיל מים בכמויות גדולות. חסרונו העקרי של קדוח זה היו איכות המים. המים שנמצאו בו היום מים שאינם בסטנדרט של מי שתיה, אם כי הם מתאימים לכל המטרות האחרות.

2/...

מבחינת מיקומו, במצא הקדוח הנ"ל במקום בעל יתרונות רבים, היות והוא ממוקם בסרכז המערכת, דבר שמבחינה אופרטיבית יש לו יתרונות רבים.

השבחת המים בקדוח והבאתם למי שתיה, תהיה פעולה יקרה מאוד, הכרוכה בהשקעות ובהוצאות שוטפות. עלי לציין, כי כל בחינה שנעשתה בכוון זה, עד היום, הרתיעה את המטפלים בענין.

4. ההכרח לצמצם באורח ניכר את השאיבה בקדוחי אל עריש מצד אחד, גלוי המים בביר תמדה ואיכותם מצד שני, ושקולי הבטיחות של משרכת ההולכה מצד נוסף, מעוררים אפשרות הנראית כעובה על כל הבעיות כולן, והיא:

א. הפסקת השאיבה מאל עריש למערכת סיני.
ב. חבור קדוח ביר תמדה למערכת סיני, ללא השבחת המים.
ג. קביעת מערכת המים בסיני כמערכת מים לכל השרותים, פרט למי שתיה.
ד. חלוקת מים לשתיה בסיכלים, בקבוקים, שקיות וכיוצא בזה.
ה. שסירת מערכת אל עריש במצב הפעלה תקין אשר תשמש כמערכת חליפית לשעת חרום.

(יש להדגיש, כי כמות המים הדרושה לשתיה ובשול היא כ - 20 ליטר לאדם ליום, דהייבו, 20 $מ^3$ ליום לכל 1000 חיילים).

5. נראה לי כי בקיומת סדיגיות כזו תהיה הפתרון המכני והכלכלי הטוב ביותר במצב שנוצר. אני מבקש לשקול ענין זה בכל היקפו.

ב ב ר כ ה,

מ. קנטור
נציב המים

העתק:

שר החקלאות - מר ח. גבתי
אלוף פקוד הדרום - מר א. שרון
מתאם הפעולות בשטחים - אלוף ש. בזית

234

לשכת שר החקלאות

25 בפברואר 1973
כג' שדר א' תשל"ג

לכבוד
עדי הלפרין
מושב עיקלה.

א.נ.,

הנדון: אספקת מים לדיקלה.

הנני מצ"ב תזכירו המפורט של מנהל "מקורות" הדן באספקת המים לדיקלה.

ניתן לראות שנעשו מאמצים (כולל קידום תקציבים) לקדם ולזרז אספקת המים לדיקלה.

באיחולי מיתוח מבורך.

ב ב ר כ ה,

טוביה מצקביץ
עוזר שר החקלאות

העתק:
שר הבטחון.

תל־אביב, רחוב לינקולן 9
ת.ד. 20128. טלפון 265111
מען למברקים: מקורותקו

מקורות חברת מים בע"מ

משרד ראשי

מאת
שימננו
תאריך

לשכת ההנהלה
/11
15.2.73

לכבוד
מר חיים גבחי
שר החקלאות
משרד החקלאות
הקריה
תל-אביב

כבוד השר,

הנדון: קדוחי דקלה 4,3 ציוד והפעלה
מכתבכם מיום 9.2.1973

1. אספקת מים קיימת
מושב דקלה מקבל כיום את אספקת המים משני מתקנים כדלקמן:-

- מערכת נקז חופי- הכוללת תעלה מאספת באורך 500 מ' ומכון שאיבה שהוקמו בזמנו ע"י המצרים. מערכת זו מספקת מים להשקאת שטחי העבוד באמצעות קו "8 - "6 ואשר מימיה אינם ראויים לשתיה.

- קדוח דקלה 1 - שנקדח על ידנו ומספק מים לשתיה ולמחנה באמצעות קו "4. הקדוח מספק 25 מק"ש ועודפי מים מהקדוח מועברים לשדות המושב.

- מהמערכות הנ"ל ניתן להפיק את הכמויות הבאות :-

מהקדוח	-	100,000	מ"ק לשנה.
מהנקז	-	150,000	" " .
ס"ה		250,000	" " .

2. אספקת מים מתוכננת
בשלב א' מיועדים למושב כ- 790,000 מ"ק לשנה בספיקה יומית מכסימלית של כ- 3,500 מ"ק.
בשלב ב' שיחול לפי המתוכנן באמצע שנות השבעים יצרך המשק כ- 1,260,000 מ"ק לשנה.
מקורות המים המתוכננים לפתוח הנם מקדוחי נקז שימוקמו במרחק של כ- 1.2 - 0.8 ק"מ מהחוף לספיקה מתוכננת של כ- 135,000 - 100,000 מ"ק לשנה ולכ- 25 - 20 מק"ש מכל קדוח.
להשלמת הכמות שתדרש למושב דקלה בשלב א' ידרשו כ- 4 קדוחים שיפיקו יחד כ-0.5 מלמ"ק לשנה.

3. מצב התקדמות הבצוע
מתוך 4 קדוחים אלו נקדחו כבר 3 קדוחים - דיקלה 5,4,3 (דיקלה 2 נכשל), כאשר האחרון הושלם לפני זמן מה ונקדח במסגרת קדום תקציב על חשבון 1973. בתכנית המוצגת לשנת 1973 כלול הקדוח הנוסף דיקלה 6.
לרגל התנאים הבטחוניים באזור הוזמן ציוד שאיבה תת מימי לקדוחים וציוד ההתנעה הנו דיזל גנרטורים.

.../2

0807

השלמת ציוד קדוחי דקלה 4,3 מותנה בזמני אספקת הציוד.

הדיזל גנרטורים לקדוחים אלו הגיעו רק בימים האחרונים,ולאור זה המתוכננת הרכבת הציוד החדש והשלמת העבודה עד סוף מרץ.

עם ציוד שני הקדוחים הנ"ל נתן יהיה להכפיל מקורות המים למושב - דהיינו תוספת של כ- 50 מק"ש.

הציוד לקדוח דיקלה 5 הוזמן וזמן אספקתו הנו כ-5 - 4 חדשים.

בנוסף לנ"ל הקמנו במשק איגום מרכזי בנפח 1200 מ"ק, ומחוכנן בוסטר מרכזי לאספקת מים לשטחים- שציודו יסופק באפריל.

עד למועד השלמת הבוסטר, קיים במשק בוסטר זמני המספק מים לשדות המשק.

בברכה,

ז. [illegible]
מנהל כללי

לשכת שר החקלאות

9 בפברואר 1973
ולאדר א' תשל"ג

אל: מר ז. קריב - מנהל מקורות.

מאת: עוזר השר.

הנדון: בעיית המים בדקלה.

סימוכין: מצ"ב העתק מכתב מדקלב אל שר הבטחון.

שר החקלאות מבקש פרטים בענין הציוד לקידוחי המים.

ב ב ר כ ה,

שובית מצקביץ

שר הבטחון

הקריה, כה בשבט תשל"ג
יא בינואר 1973

000827 /ק

לב' ר בעניינים

שר החקלאות

רצוף העתק מכתבם של חברי דקלה בענין בעיות המים במושבם.

הודעתי להם שהעברתי את מכתבם אליך.

ב ב ר כ ה,

משה דיין
שר הבטחון

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ד ק ל ה

מושב ביתר"י - מקלי חרות - ביתר בע"מ

22 בינואר 73

לכבוד

שר הבטחון

מר משה דיין

אדון נכבד,

הנידון: בעיית מים

כידוע כשנה וחצי חודשים לאחר יצירת ביתר עדיין לא עיתחו תוספת של מקורות מים. נקודות אמנם כ- 3 קידוחים אך עד היום עדיין לא בוידו.

היסטוריה ומסמכים אפשר להמחה על ההתעללות של הציבור לקידוחים הללו אך עד הרגע הציבור לא הגיע.

המצב החקלאי כיום מחבטס ס"ה עלו:

א. נקו חוצי הכפיק 400 קוב ליום.

ב. 1 קידוח בקורות המפיק 200 קוב ליום.

האם אפשר לבסס ישוב חקלאי בכמות מים כזאת???

כל המוסדות מודעים לבעיה, מבטיחים לדיון ואולי אף דואגים אך מחומה לא מתקדם.

נשמח באם תפעיל את השפעתך למען ישוב הנושא בדיון בטחוני על מנת שתקדם בזאת את ההתחדות הישוב.

בתודה

ב/ הנהלת מושב דקלה

עדי חלפרין

העתקים: אלוף מיקור המרכז ר. דיני

" ח"כ דרובלס מקלי חרות ביתר"ר.

מושל רצועת עזה וצפון סיני

י. איגס יו"ר חטיבת ההתיישבות בהסתדרות הציונית.

2/34

ר ק ל ת

מרכז עזהרצי של מפעלי חרות ביה"ר בע"מ

22 בינואר 73

לכבוד

מר מנחם קנטור / נציב מים

אדון נכבד,

הנידון: מיצוב המים

במרכז שקיר בכפון מיבני אשר ביטס את עצמו כעיקר על מקלטה, מרגיש אנו מליך בבקשה לבדיקת של מקורות המים של מרכז ויטיובס בהתאם להוראות המבוקשה.

בלת הטר הודעים כיאמקנו לשלם למב' מקורות את המכסגות המוספים והיום ביה"ש בעמש (מ- 22.1.73), מופיעה אנשי המחוקה של המטרה הנ"ל ע"מ לסבביל את הטרוילות הגיבול של הקידוח.

בעקבות עישה מלאוגיה סוריה ארבה של מכוליים נמרי מנמלר את ענין שיבוי המים ולכך שוביים אנו מליך.

מבלית כיום היא שמי הקידוח מרכבס הגדול מנוצלים למקלטות ורק מקמה לבריכה שלמה של אנשי הכושר. אך בחיובים של מקורות מוסיף המכוס של 21 אג' / קוב.

לא יתכן שמרכב בהקמריו ובמיקומנו.

א. נשלם יותר עבור קוב מים למקלטות

ב. בבלת המים המבטיחלים המוסדת לניצול 1 קידוח 280 קוב ליום, 1 נקו מוסל 400 קוב ליום.

המם על זה נבטס יקרב???

אנא מיטולך הרמוך בנושא.

בכבוד

ב/ מנחלה מרכז רקלה

עדי מלמרין

העתקים: מר המקלטות מים בבתי
ח"כ מתיתיהו דרובלס - מפעלי חרות ביה"ר
י. מיגס - יו"ר מפיבת המחיבות המיסמרות המיוגים
ר. נחמיאס מנהל חבל הנגב - המרכבות המיוחדות ב"ש
ע. גורן המרכבות המיוחדות ב"ש
1: מר מ. מנהל המרכבות
2: מר מ. מלל מקורות בשלוין.

ד ק ל ה

מושב שיתופי של משקי חרות-בית"ר בע"מ

ד. נ. נגב (צפון סיני) טל. 73355(057)

תאריך 22 בינואר 77

לכבוד

מר ז. קרלב

מנה"ל מקורות

אדון נכבד,

הנדון: **הפלת פרים המושב דקלה**

מפ"מ מנסה מכתבינו לפי מנהל עצמו בצרם המים.
אבא תמיאשרתי לנ"ל.

כמו כן ברצוני להעמדת את משאבת לתן לאשר מתרים ממשק המים של פרשבנו.
בקשנו קהו 3 קידוחים אשר עומדים מיותמים למקלה מ-8 חודשים.
סה"כ כמות המים הנמדדת מרבע לרשתינו לגיבול ימי הינה 680 קוב.

מדוע המכבים את בדרך חתקנת פיות הקידוחים? מדוע מסרבת חברת
מקורות לקחת על עצמה את המיטול המשוף בכל מתקני המים באיזור בגלל חוקי
המועצה?

הנני משלח בזה כני שרבילים אתם לטפל בכל ישוב ויישוב באזורנו.

בתודה

ב/ הנהלת מושב דקלה

עדי חלמרין

מעתקים: ח"כ מ. דרובלס משקי חרות בית"ר
י. אינגס יו"ר התמיכות בהסתדרות הציונית
מר שלי מקורות אשקלון.
שלי [illegible] אלי [illegible]

234 תיק

מדינת ישראל
משרד החקלאות
המרכז לתיכנון ופיתוח חקלאי והתישבותי

הקריה, יד' בשבט תשכ"ח
15 בינואר 1968

תיק מס'

אל: שר החקלאות.

הנדון: הצעת מחקרים על פרמבציאל הסיס בנגב ומיבני.

הנני מעביר אליך את החוברת שקבלתי מד"ר א. איסר מן המכון הביולוגי.

אני מכיר את הכותב מעבודה משותפת בעבר.

נדמה, כי במצבנו רצוי גם לעשות משהו בכיוון המחקר המוצע, אם גם בקנה מידה צנוע הרבה יותר.

ב ב ר כ ה,

אפרים שילה

החליט: ליצור
ל.ז.

תכנון המים לישראל בע"מ

רחוב אבן גבירול 54, ת.ד. 11170
טלפון 242111 טלקס 03-4654
תל אביב

לכבוד
שר החקלאות
משרד החקלאות
ירושלים

שר נכבד,

הנדון: אפשרויות נצול המים באבן החול הנובית בסיני

בהתאם לבקשתך, שהועברה אלינו ע"י מר ד. גלבוע במכתבו מיום 22.1.68, נבדק על ידינו הדו"ח של המכון הגיאולוגי בשאלת אפשרות פתוח אקויפר אבן החול הנובית בסיני. בבדיקה זו השתתפו אותם מאנשינו המסוגלים לתרום לנושא, כולל פרופ' פיקרד, ושמענו שהסברים מפיו של ד"ר א. איסר.

אין אמנם ספק בדבר עצם קיומה, באבן החול הנובית, של שכבת מים הניתנת לניצול בשטחים מסוימים, הן בסיני והן בישראל; שכבה זו נקדחה כבר ואף מנוצלת במספר מקומות בנגב ובערבה. אך תדרש עוד עבודה מרובה למדי כדי להגיע למסקנות מבוססות לגבי חלוקתה האזורית של השכבה ולגבי כמות המים בסיב מתאים לניצול חקלאי שניתן להפיק ממנה מדי שנה.

הידיעות מתן ניתן להסיק על אפשרויות נצול שכבה זו בסיני הנן קלושות עוד יותר מאשר בישראל, ואנו מוצאים לנכון להסתייג מהתמונה האופטימית שצויירה בדו"ח. באופן מעשי ישנה בסיני רק קבוצת קדוחים אחת - קדוחי נחל, דרג' ואבו חמד, ברמה המרכזית של סיני - בהם נמצאו מים מתוקים יחסית באבן החול הנובית. בקדוחים אלה הגיעו לאבן החול בעומקים בין 737 מ' עד 870 מ', וידוע שהמים הכלואים בה עלו במקרה אחד עד לעומק של 118 מ' מתחת לפני הקרקע. מקבוצת קדוחים זו אין עדין אפשרות להסיק מסקנות, אף לגבי האקויפר במקום עצמו בו הם נקדחו, מאחר ומסתבר שהם נשאבו בספיקות של בין 1 עד 3 מ"ק לשעה בלבד, ורק במשך תקופות קצרות; אין ידיעה על שפילת פני המים בקדוחים אלה ואיך היא תושפע ע"י שאיבה מאומצת יותר; ואין לדעת איך תשפיע שאיבה ממושכת על טיב המים. על אחת כמה וכמה אין אפשרות להסיק מהקדוחים הקיימים מסקנות על הפוטינציאל של שכבה זו באזור כלו.

לדעתנו אין כלל לצפות להזנת שכבות אבן החול בסיני מפקור חצוני, כגון מי הנילוס, ואפשרית הזנה מקומית בלבד. מים מקומיים אלה יכולים להקלט במחשופי אבן החול, או בשכבות חדירות אחרות הבאות במגע עם אבן החול, אך לאור מיעוט הגשמים ברור שהזנה שנתית זו של מי התהום היא קטנה למדי. ד"ר איסר נקב בכמות של 15 מיליון מ"ק כמספר מתקבל על הדעת לגבי הזנה שנתית ממוצעת במחשופי סיני, וגם מספר קטן זה נראה למשתתפים בדיוניגו כמוגזם בתנאי האקלים השוררים כיום. על כל פנים, ברור שלא ההזנה השנתית היא הקובעת לגבי אפשרות ניצול אקויפר זה, אלא המים האגורים כבר כיום בשכבה; ורק באפשרות ניצולם של אלה יש מקום לדון. סדר הגודל של כמויות המים האגורים כאילו בתוך שכבת אבן החול, אשר נקב ד"ר איסר, נראות כמוגזמות ביותר. ברם, באופן מעשי אין משמעות כל שהיא לקביעה זו או אחרת בדבר כמות המים האגורה בתוך השכבה, כי הבעיה היסודית שעלינו לבדוק היא אם ובאיזו מידה ניתנים מים אלה לנצול. וכאן בעוכרנו שתי תופעות:

../.

תכנון המים לישראל בע"מ
רחוב אבן גבירול 54, ת.ד. 11170
טלפון 03-5654 24 21 11 טלקס
תל אביב

בתשובה נא להזכיר
מספר .....
תאריך .....

א. במרבית השטח נמצאת שכבת אבן חול נושאת המים באופן ניכר מתחת לעומק השאיבה האפשרית כיום. יכולתנו לנצל מים אלה מושתתת, על כן, רק על העובדה שהמים עולים בקדוח בלחץ ארטזי; אך אין באפשרותנו כלל להוציא מים מ"ן השכבה הנמצאת בתחתית הקדוח. המשך קבלת המים מן הקדוח תלויה, איפוא ביכולתה של שכבת אבן החול להעביר מים, בכוון אופקי, ממקום הזנה (המרוחק בדרך כלל) בו המים נמצאים עדיין במצב חפשי. הנסיון בנאות המידבר המצריים, וכן באיזור סדום, מראה שיכולת זו היא קטנה יחסית, וכתוצאה מכך ישנה שפילה נמשכת של פני המים, המגבילה מאד את אפשרות נצול שכבה זו ע"י קדוחים. היות ובסיני הקדוחים עד לשכבת אבן החול הנובית העקרית הנם בדרך כלל עמוקים ויקרים למדי, הגבלה זו היא בודאי רצינית ביותר אם כי אין עדיין אפשרות לבטאה במספרים.

ב. מאחר ובחלק מהקדוחים שנקדחו עד כה נמצאו מים מלוחים, קיימת סכנה שהזרימה האפקית שתגרם על ידי שאיבה עשויה להזרים לקדוחים מים מלוחים יותר, מחלק אחר של אותה שכבה; או שהורדת הלחץ בשכבה, עקב השאיבה, תאפשר כניסתם של מים מלוחים יותר משכבות שכנות. תופעה זו של מלחת קדוחים כתוצאה משאיבתם הנה מוכרת באזורים מדבריים, אך טרם נבקרה בסיני.

<u>ולסיכום</u>: המידע הנוכחי הוא לדעתנו כזה שלא ניתן להסיק ממנו מסקנה כל שהיא לגבי אפשרות ניצול המים משכבות אבן החול הנובית בסיני בלי בדיקות ומחקרים רבים נוספים, ויש להצטער על כך שדו"ח בעל משמעות כה רצינית הופץ ללא דיון קודם עם גורמים אחרים במדינה המסוגלים לתרום לנושא מידיעותיהם.

המחקרים שידרשו יהיו ללא ספק יקרים ויש לתכננם בקפדנות כדי להגיע למסקנות במינימום של הוצאות. כמו במקרים אחרים צריכה תכנית המחקר להיות מאושרת ומונחית ע"י מתכנני המים, ההידרולוגים והגיאולוגים הנוגעים לדבר. יש להניח שהבדיקות הראשונות תהינה שאיבות נסיון ממושכות בקדוחים קימיים, ובראש וראשונה בשלשת הקדוחים הנ"ל ברמה המרכזית, כפי שגם הציע ד"ר איסר בתזכירו. ההמשך יצטרך להקבע, צעד אחר צעד, במסגרת תכנית מחקר עקרונית מוסכמת, אשר תעודכן באופן שותף על סמך המידע הנוסף שיתקבל תוך כדי המחקר.

לגבי המחקר הנ"ל תעמוד גם שאלת התקציב. בדיקת אבן החול בישראל כלולה במסגרת העדיפויות הנוכחית, וכך עומדת על הפרק, אמנם בעדיפות נמוכה יחסית, בדיקה של אבן החול הנובית בשולי הערבה בין יטבתה לנחל פארן; אך לבדיקת אפשרויות ניצול המים באבן החול הנובית בסיני ידרש תקציב מיוחד, גדול למדי, שאת היקפו אין אפשרות לאמוד היום (כל קדוח ברמה המרכזית של סיני עשוי לעלות בין חצי מיליון למיליון ל"י).

לדעתנו, לא תהיה למחקר ברמת סיני משמעות מעשית בהקשר לברור אפשרויות נצול מי אבן החול הנובית בגבולות ישראל; יש לכן לראות את המחקר בסיני בראש וראשונה כמחקר מקומי, ולשקול את כדאיותו (בהתחשב בהקפו הכספי הגדול והזמן הארוך שידרש) לאור מגמות הפתוח החקלאי או התעשיתי בסיני עצמה.

כל האמור לעיל מתיחס רק לשכבת אבן החול הנובית שהיתה נושא הדו"ח של המכון הגיאולוגי ושמהוה ללא ספק את האקויפר הגדול ביותר בסיני. לא ספלנו במסגרת סכום זה באפשרויות האחרות למציאת מי תהום בסיני, המציאותיות יותר עם כי קטנות יחסית.

בכבוד רב,

ש. דורון
משנה למנהל כללי

העתק: מר א. וינר
מר א. איסר

[illegible]

מדינת ישראל
משרד הפתוח
המכון הגיאולוגי

ירושלים, ט׳ בטבת תשכ"ח
10 בינואר 1968

מס׳ _____

לכבוד
שר החקלאות
משרד החקלאות
תל אביב

א.נ.,

הנדון: אפשרויות פתוח מקורות מים מאגני החול הנוביות בנגב ובסיני.

הנני מעביר אליך בזה סכום ראשוני על הנושא הנ"ל, המבוסס על אינפורמציה חדשה אותה שאבנו ממחקרים וקדוחים אשר בוצעו ע"י המצרים ואשר הגיעו אלינו לאחר מלחמת ששת הימים וכן על סמך חצפיות שערכנו בשדה.

מבחינה מסויימת לא מהווים ממצאים אלו הפתעה עבורנו מאחר וידוע כבר מזמן על מציאת מים במדבר הסהרה ומדבר לוב באותו אקויפר ובתנאים גיאולוגיים זהים. כמו"כ ידוע היה על תכניות הפתוח הנרחבות הקשורות בגלויים אלו.

מאחר ולגבי אזורים אלו לא הוכרע עדיין בצורה חד משמעית מקור המים חששנו לעשות אנלוגיה לאזורנו מאחר וללא ממצאים חיוביים נתן היה לחשוש כי אגני החול הנוביות עלולות להיות יבשות או להכיל מים מלוחים.

לאור הממצאים החדשים נתן לאמר כי קיימים כל הסכויים כי בתחום מדינת ישראל ועל אחת כמה וכמה בסיני מצויים אוצרות מים טובים בסדר גודל של מאות מיליארדים מטרים מעוקבים.

בסיורנו האחרון בסיני בסוף דצמבר, גילינו את הקדוחים המצריים. בקדוחים מותקנות משאבות חרגול המשמשות לנפט. בקדוח הנמצא כ 5 ק"מ צפונית לנחל הפעלנו את המשאבה ושאבנו כ 9 מ³/שעה (משאבות חרגול לא מסוגלות להפיק יותר). בדיקת כמות הכלור הראתה ב 350 מ"ג לליטר, מכן שהאינפורמציה המצרית (ראה בדו"ח עמוד 3) מדויקת ביחס למליחות. הקדוח מצונר בצנור של "12 בחלקו העליון.

הנני מציע לגשת מיד כשלב ראשוני לשאיבת נסיון במשאבה ורטיקלית בקדוח זה (פני המים לפי הדו"ח המצרי 118 מ׳) על מנת לברר הכמויות הנתנות לשאיבה וקבוע המוליכות של האקויפר.

פרוק המשאבה הקימת הרכבת משאבה ורטיקלית הפעלתה במשך כמה ימים, והחזרת המשאבה הישנה תעלה כ- 20.000 ל״.

לאחר מזאת יש להתחיל במחקר נרחב אשר יכלול סקר גיאולוגי קדוחים עמוקים ועבודות גיאופיזיות על מנת לאשר אשור סופי את תוצאות הממצאים הראשוניים וכן להגדיר את הכמויות וטיב המים הנתנים לנצול באזורים השונים.

ב ב ר כ ה ,

ד"ר א. איסר
מנהל המחלקה ההידרוגיאולוגית
המכון הגיאולוגי

מדף 908

284

סכום דיון: פתוח מים בסיני
מיום 1.5.69

א. אדמון קפ"ט חקלאות ומים עזה וסיני
ש. ארלוזורוב, סגן נציב המים

בהמשך לדיון שהתקיים ביום 24.4.69 עם השרות ההידרולוגי, המכון הגיאולוגי משרד ניר פלמד ורשות שמורות הטבע.

ס ו כ ם

א. מרכזי בדואים (צבא וחיירות)

1. בשלב הראשון יבוצעו 3 קדוחים בשיטת עזה, בחפירת ידים ובנצול תקציב העסוקה וכח אדם בדואי מקומי.
הקדוחים יבוצעו באזור שאינו מרוחק מנקודה הצריכה אולם הסליחות ההיה ברמה מינימלית סבירה.
הקדוחים יבוצעו בדהב, נועייבה ונבק. לאור התוצאות יוחלט על גודל ואופן ציוד השאיבה ההולכה והאגום וכן על המשך הפעולות בנדון.

ב. סנסה קפרינה (מרכז בדואי, צה"ל, וחיירות)

1. בצוע של מאסף ואגירה כים לשהיה ממעיינות וזרימה עלית. תתבקש הצעה מפורטת מניר פלמד בשתוף מר איסר לבצוע בשני שלבים. לאור ההצעה התקציבית יוחלט על ממדי הבצוע והאם במקביל יקדח קדוח מחקר לבדיקת שכבות המים בהתאם לסקר של איסר. בצוע המאסף והאגירה בכח אדם מקומי בסיוע תקציב העסוקה ובמידת האפשר גם חמרים מתקציב זה.

ג. שאיבת נסיון בנחל

מומלצת לוודא יציבות מקור המים. תבוצע במידה ויהיה ביקוש למים.

ד. שרם א - שייך

אדמון יתקשר עם גורמי בטחון לוודא דרישתם להמשך פעולות הקדיחה וההפקה בשרם א-שייך ונחל מעמם ובמידה ודרישתם תהיה בכוון זה אנו נבצע הפעולות כאשר יוחלט על הסעיף התקציבי.

ה. פקוח ויעוץ על כלל העבודות

לאור עבודתם של מר איסר וניר-פלמד בשטח הנדון מוצע להמשיך העבודה באמצעותם ואדמון יתקשר לחתימת הסכם עם משרד ניר-פלמד מהתקציב הנדון תוך שהופו של איסר בעבודה.

ו. סקר מקורות מים בסיני

העבודה תמסר לשרות ההידרולוגי בהתאם להצעה התקציבית אשר המסר על ידם. השטח המוגדר לפעולה ממפרץ סואץ לאורך קו האורך 040 עד קו הרוחב 29^30 ומשם בקו אלכסוני צפון מערב לכוון מרכז הברדויל. העבודה הכלול נחל אל-עריש עליון, ובנוסף לכך הסוכם המשך העבודה של השרות לאור ממצאי סקר אל-עריש אשר פורסם על ידם.

ז. מר א. אדמון, קפ"ט חקלאות וכים יפעיל הסכומים בהקדם האפשרי.

ח. לגבי רצועת עזה יקויימו דיונים עם תה"ל לאור עבודתכם וכן עם השרות ההידרולוגי.

נרשם ע"י ש. ארלוזורוב

העתק: לשכת שר החקלאות
עוזר שר הבטחון
נציב המים
מנכ"ל משרד החקלאות
יו"ר רשות שמורות הטבע
מר א. איסר, מכון גאולוגי
מר א. אדמון, ממשל עזה
משרד ניר-פלמד, ת"א
מר מ. סלע, רשות שמורות הטבע
מר יעקובס, שרות הידרולוגי
מר קורניץ, שרות הידרולוגי

234 תיק

משרד הבטחון

אגף תקציבים

ש מ ר ד

הקריה, 56א ייר
30 אפר'
טל'

תשל"ב
1972
210571

ת/240- 415

רג"ף ביבוי ובכסים
ד' אג"א/תחזוקה
אגף הכספים (4)
שר החקלאות
ע' שר הבטחון
מבכ"ל
נציב המים - מר קנשרד
ע' ד' אג"מ
מתאם הפעולה בשטחים
האוצר/הממונה על התקציבים
מפקד מרכז ביבוי 688
1001; 1002; 1003; 1004; 1006
תיק אוצר

הנדון:- ביבוי לפיתוח מפעלי-מים ב-צפון סיני - תקצוב
מכתבנו ת/240-3084 מה-27 ספט' 71

1. התכנית התקציבית לביבוי לפיתוח מפעלי מים ב-צפון סיני, המפורטת בסעיף 3 במכתבנו שבסימוכין, תשובה ותהיה כלהלן (באלפי ל"י):-

מס' סד'	השנה	הסכום	המקור התקציבי		
			תקציב ביצורים	מנהל השטחים	משרד החקלאות
	א	ב	ג	ד	ה
1	סה"כ	2,500	950	950	600
2	71	600	300	300	-
3	72	1,100	400	400	300
4	73	800	250	250	300

2. שיבוי זה נובע מכך שהשתתפות משרד החקלאות בפרויקט תסתכם ב-600,000 ל"י בלבד (במקום 1,200,000 ל"י שתוכנבו במכתבנו שבסימוכין).

קצב הביצוע

3. בשנת 71 - ע"ח שנת 71 יחוייבו הסעיפים כלהלן:-

א. 24/5/3710 - ביבוי לפיתוח מפעלי מים ב-צפון סיני - 300,000 ל"י

ב. 76/2/3860 - פיתוח מקורות מים - 300,000 ל"י

4. בשנת 72 -

א. הוצאה בסך 400,000 ל"י תדורוח לחובת הסעיף 24/5/3710 ה-ב"ל.

ב. הוצאה בסך 400,000 ל"י תדורוח לחובת הסעיף 76/2/3860 ה-ב"ל.

ג. הוצאה בסך 300,000 ל"י תדורוח לחובת תקציב הפיתוח למים של משרד החקלאות.

ש מ ר ד

2/...

5. בשנת 73 -

א. הוצאה בסך 250,000 ל"י תדרוש לחובת הסעיף 08/24/3710, ה-ב"ל.

ב. מנהל השטחים יכלול במסגרת תקציבו ב-73 סך 250,000 ל"י לבושא זה, בכל מסגרת תקציבית שתאושר לו.

ג. הוצאה בסך 300,000 ל"י תדרוש לחובת תקציב הפיתוח למים של משרד החקלאות.

ב ב ר כ ה,

נחמיה קרן, תא"ל
ראש אגף התקציבים

בק/מם

ה"ע/72/4-2-5010	350,000 ל"י	(מסעיף 40)
ר"ר/72/3-2-8001	50,000 ל"י	(מסעיף 40)
ח"ק/72/3-2-7008	250,000 ל"י	(מסעיף 40)
ח"ק/72/4-2-7005	250,000 ל"י	(מסעיף 76)

234

ט אייר תשל"ב
23.4.72

לכבוד
מנחם קנטור,
נציב המים,
תל-אביב.

א.נ.,

הנדון: קדוחים ברצועת עזה להאחזויות.
מכתבך: מיום 7.4.72.

בחנו את השגותיך בנושא הנ"ל והרי תשובתינו:

1. אנו מתכננים ניצול מים במשבצת שושרת ברצועה, בכמות של 500,000 מ3/שנה לכל יישוב ושוב מיודעים למי שתית ושריכת אבר משק ובידולים אינטנסיביים ע"י חביה.

2. התיכנון המאושר כיום על ידי הגורמים הממלכתיים מתבסס על שלשה יישובים ברצועה. דרישותיהם לבביהם מתמצמתו:

א. נחל גברים 500,000 קוב מים, כאשר קיים קידוח במקום, שבוצע ע"י מקורות. המים בהכולת של 250 מיליגרם כלור. שאיבת נמיון עדיין לא בוצעה. מניחים כי ניתן יהיה לשאוב כ- 100 מ3/ש.

הממרת להגיע לכמות הנדרשת כדי לנצל את שטחי השלחין שאושרו. עם האיזרוח יתרת המים תנתן במשבצת שהאוהר בתוך חקו הירוק.

ב. כאר דרום - קיים קידוח של כ- 60 מ3/ש - ישן שנמסר לרשותנו.

דרוש לנו קידוח נוסף להשלמת שריכת המים למשבצת הקיימת. נעשו מאמצים לרכוש במשבצת זאת קידוח מקומי נוסף, לצערינו לטרות המעילות של קמ"ט נבסים בדבוצה לא הושג כל הסדר.

יתרת המים לישוב הקבע ינתן במשבצת תל-אור, אשר בסימוש ייצור-ומיחות כיום.

ג. תן יונס תצרוך כמות של ½ מיליון מ3 מים, אוהר קידוח במקום. המקיים מסא ומתן עם ערבים מקומיים ולטרות שהבעגר לידי טיבום, הערבי המקומי התחרט ברגע האחרון וביטל את הסכמתו.

ד. אנו מקבלים את טענותיכם כי מצב המים בוצועה הוא חמור אבל אנו רואים דרישתנו כהכרחית ומינימלית, מאחר ואין אטרות לקיים המיישבות ברצועה כאשר כל המים ניתנו משאבים במרחק של כ-15-20 ק"מ.

בכבוד רב,

יעקב אליגם

העתקים: לשכת שר החקלאות
שר י. אדמוני
חבל הנגב
ש. ארלוזורוב

ת"ן 234

כ"ג בניסן תשל"ב
7 באפריל 1972
0-452-08

לכבוד
מר י. אייגס
באר שבע

א.ב.,

הנדון: קדוחים ברצועת עזה להאחזויות

בתשובה לפניתך ללשכת שר החקלאות, לאשור קדוחים להאחזויות, ברצוני להבהיר את המצב:

א. אידור הרצועה מבוצל בצול יתר בסידה כזו שחייב אותנו, לאחרונה לאסור באופן סוחלט כל קדחה נוספת במקום וצורים מיוחדים עובדו לשם כך יחד עם המשל הצבאי.

חושבני שיהיה בזה משום מעשה לא בכון אם אסור כזה יהיה מקסורלי.

ב. המצב הנ"ל מחייב איפה המצמצות מקסימאלית בסים לכל האחזות שמוקם על מנת למנוע מיותרות בענין עדין זה.

ג. עדיף לכן, לעשות כל מאמץ ולוכוש קדוחים קיימים על מנת לספק מים להאחזויות ולא לפתח קדוחים חדשים, אלא במקרה ואין כל ברירה אחרת.

ד. אשאת אאת הכרחי לצמצם לשלב הראשון את כמויות המים הדרושות.

אי לכך אבקשך לבדוק את צרכיכם שנית ושהתאם לעוסבר לעיל ראנו בתיחס אבהתאם.

בברכה,

מ. קנטור
בציב המים

העתק: לשכת שר החקלאות
מר י. אדסובי - המרה"י
מר ש. ארלוזורוב - כאן

לשכת שר החקלאות

ב' ניסן תשל"ב
17 .3 .1972

אל : שר מנחם קנטור
מאת : עוזר השר

א.נ.,

הנדון: קיבוצים ברצועת עזה להתחזיות.

סימוכין: מע"ב מעתק מכתבו של אייגס אל לשכת השר.

השר מבקש תודה דעתך על בקשתו של אייגס בעניין היבנון הקיבוצים.

ב ב ר כ ה

ר' שוביה מצקבין

ההסתדרות הציונית / חטיבת ההתישבות
רח' קפלן 17, תל-אביב
ת.ד. 7053 / טל. 258211

מס' .....

תאריך כ אדר תשל"ב
6.3.72

לכבוד
עוזר שר החקלאות, מר טוביה מצקביץ,
הקריה,
תל-אביב.

א.נ.,

הנדון: קידוחים ברצועה עזה להאחזויות.

הועדה הבינמוסדית להתישבות, אישרה 3 ישובים ברצועה הכוללים: כפר דרום, חן יונס ואבו מדיין.

הישובים אשר מתוכננים על שטחי קרקע ומים של חוות ייצור ופיתוח, כאשר חצי מיליון קוב מים לכל ישוב ינוצל מהאקויפר בקרבת מקום הישוב.
המים הנ"ל דרושים ל- 2 מטרות: 1. מי שתיה וחצר.
2. מים לענפי חצר וחקלאות ע"י הבית.

הישוב השלישי נחל נצרים (אבו מדיין) ישמש בשלב ראשון כמצפה חקלאי ורק לאחר שיצטבר נסיון חקלאי במקום יוחלט באם לאשרו כישוב קבע. גם כאן תכננו שימוש במים מקומיים לצרכי בית ומשק.

במגעים שלנו עם מר רפי גורביץ מחה"ל, נאמר לנו כי הקידוחים המתוכננים בשלשת הישובים יתבססו על 500 קוב יומי (לצרכי שתיה בלבד), דבר זה לא יאפשר לנו לפתח משק במקום המיועד לישוב.

מאחר ובשלבים ראשונים ישמשו הישובים כהאחזויות נח"ל, לא יאפשר לנו פיתוח גן ירק לתעסוקה עבור כוח העבודה שהנח"ל מעמיד לרשות ההאחזויות.

אבקשכם לתת הוראה למר רפי גורביץ לתכנן את הקידוחים לאספקה יומית של 1300 - 1200 קוב (לפי 200 ימי שאיבה), כדי שיענה על הצרכים ההתישבותיים הראשונים.

עם איזרוח הישובים, מתוכננים רוב המים לצרכי חקלאות וינתנו מחוץ לרצועת עזה.

בכבוד רב,

י. אייבס

[illegible]

תכנון המים לישראל בע"מ

משרד ראשי: תל־אביב רח' אבן גבירול 54, ת. ד. 11170 טל. 263 263 0270 053'654
סניף: חיפה רח' המגינים 53, ת. ד. 9600 טל. 53 72 41

שמור

תאריך 27.3.72
מספר
סמוכים

לכבוד
מר ח. גבתי
שר החקלאות
הקריה-ת"א.

כבוד השר,

הנדון: אספקת מים להיאחזויות ברצועת עזה

המצב ההידרולוגי החמור ברצועת עזה ידוע לנו היטב. כתוצאה ממצב זה הוקפאו שטחי השלחין באזור, ולאור הוראתך המפורשת הוגבלה השאיבה מאקוויפר החוף המקומי, המהווה מקור מים יחידי לאזור, אף מצדו המזרחי של הקו הירוק.

שאיבת היתר הנוכחית, הנאמדת ב- 50-60 מלמ"ק לשנה, נותנת את אותותיה הן במפלס מי התהום, והן בזירוז תהליכי המלחתם. רמת המליחות באזורים השונים עברה זה מזמן את הגבול הרצוי.

הננו מכינים עתה, לפי הזמנת הממשל הצבאי, תכנית אב לאספקת מים לרצועה, אשר מגמתה להצביע על דרכי פעולה ועל מועדי ביצוע לפתרון הבעיה. כבר בשלב זה של העבודה התברר, שאם הכוונה היא להשאיר את החקלאות ברצועה במתכונתה הנוכחית, לא יהיה מנוס מיבוא כמויות מים גדולות ממערכת המים הישראלית או מהקמת מתקן התפלה גדול.

אמנם יתכן שניתן לפתח בתחומי הרצועה כמויות מים נוספות בהקף מוגבל, כגון נקז חופי, ניצול שפונות נחל הבשור, או מיהור שפכים מקומיים, אך ברור שכמויות אלה הן קטנות בהרבה משאיבת היתר הקיימת ופתוחן עשוי רק להקהות את חריפות הבעיה ולשמש אולי כפתרון חלקי לאותם האזורים, בהם יש צורך לנקוט פעולות דחופות כבר בעתיד הקרוב.

על רקע מצב זה ברצוני להציג לך את משמעות הגדלת השאיבה באזור לצורכי ההישבות חקלאית יהודית. כל עוד מדובר באספקת מים לשימוש ביתי בלבד, אין לדבר השפעה מעשית על מצב מי התהום, אך אם הכוונה היא לספק מים לשטחי שלחין, יגרום הדבר להחרפת המצב, החמור אף בלאו הכי.

קשה לקבוע בדיקנות מה תהיה מידת ההשפעה של הגדלת השאיבה על מצב מי התהום ברצועה, אך ללא צל של ספק יוחשו תהליכי ההתמלחות הקיימים ובהתאם לכך יוקדם גם המועד בו יהיה צורך לנקוט צעדים דרסטיים לעצירתם, שפירושם או צמצום החקלאות הקיימת או ייבוא מים לרצועה מהמערכת הישראלית.

כיום נוצר הרושם, שלמרות שאספקת המים להיאחזויות חדשות (שתים קימות ושתים עומדות לעלות על הקרקע בעתיד הקרוב) מתוכננת לצריכה ביתית בלבד, ישנה מגמה ברורה מצד המחלקה להתישבות להרחיב בהדרגה את השימוש במים גם עבור שטחי שלחין. מגמה זו עומדת בסתירה להחלטתך על מצב של "סטאטוס קוו" בהקשר לשאיבה באזור. היות והרגשתי היא כי הנושא חורג משקולים טכניים גרידא, אודה לך אם תקבענה על ידך הנחיות ברורות כיצד לנהוג.

בכבוד רב,

א. וינר
מנהל כללי

העתק: מר מ. קנטור, נציב המים